

**TIBBIYOT VA PEDAGOGIKA INTEGRATSIYASI:
ZAMONAVIY TIBBIY TA'LIMDA KASBIY
KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH OMILI
SIFATIDA**

Tursunova Ozoda Faxritdinovna

Buxoro davlat tibbiyot instituti katta o'qituvchisi (PhD)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20537686>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 26-may 2026 yil

Ma'qullandi: 28-may 2026 yil

Nashr qilindi: 30-may 2026 yil

KEYWORDS

Tibbiyot, pedagogika, integratsiya, tibbiy ta'lim, kasbiy kompetensiya, klinik tafakkur, amaliy ko'nikma, muammoli ta'lim, simulyatsion ta'lim, interfaol metodlar, kommunikativ kompetensiya, shifokor-bemor munosabati, kompetensiyaviy yondashuv.

ABSTRACT

Mazkur maqolada tibbiyot va pedagogika integratsiyasining zamonaviy tibbiy ta'limdagi ahamiyati, uning bo'lajak shifokorlarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishdagi o'rni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Tibbiy ta'lim jarayonida nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish, klinik tafakkur, kommunikativ madaniyat, kasbiy mas'uliyat va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Maqolada kompetensiyaviy yondashuv, muammoli ta'lim, klinik holatlar asosida o'qitish, simulyatsion mashg'ulotlar, interfaol metodlar va reflektiv tahlilning tibbiy ta'lim samaradorligini oshirishdagi imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Shuningdek, tibbiyot va pedagogika fanlari integratsiyasi orqali talabalarning amaliy faoliyatga tayyorgarligini kuchaytirish, shifokor-bemor munosabatlarini takomillashtirish hamda raqobatbardosh tibbiyot mutaxassislarini tayyorlash zarurligi asoslangan.

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida tibbiy ta'lim tizimi oldida yuqori malakali, mustaqil fikrlaydigan, klinik vaziyatlarda tezkor va asosli qaror qabul qila oladigan, bemor bilan samarali muloqot yuritadigan hamda kasbiy-axloqiy me'yorlarga qat'iy amal qiladigan mutaxassislarni tayyorlash vazifasi turibdi. Zamonaviy shifokor faqat nazariy bilimga ega bo'lishi bilan cheklanib qolmasdan, o'z bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llay olishi, diagnostik va davolash jarayonida tizimli fikrlashi, tibbiy jamoa bilan hamkorlikda ishlashi, bemor xavfsizligini ta'minlashi va uzluksiz kasbiy rivojlanishga intilishi zarur. Shu nuqtai nazardan, tibbiyot va pedagogika fanlarining integratsiyasi tibbiy ta'lim sifatini oshirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tibbiyot va pedagogika integratsiyasi tibbiy bilimlarni o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar, kompetensiyaviy ta'lim, muammoli ta'lim, klinik vaziyatlarga asoslangan mashg'ulotlar, simulyatsion texnologiyalar va reflektiv tahlil usullaridan samarali foydalanishni nazarda tutadi. Bunday yondashuv talabalarda nafaqat bilim va ko'nikmalarni, balki kasbiy kompetensiyalar majmuasini shakllantirishga xizmat

qiladi. Jumladan, klinik tafakkur, kommunikativ madaniyat, jamoada ishlash, etik mas'uliyat, tanqidiy fikrlash, diagnostik tahlil qilish, amaliy qaror qabul qilish va bemorga individual yondashish kabi kompetensiyalar tibbiy ta'limning asosiy natijalaridan biri sifatida qaralmoqda.

An'anaviy ta'lim modelida o'qituvchi ko'proq tayyor bilimlarni yetkazuvchi subyekt sifatida namoyon bo'lsa, zamonaviy tibbiy ta'limda pedagog shaxsiy va kasbiy rivojlanishni yo'naltiruvchi, klinik fikrlashni shakllantiruvchi, talabaning mustaqil o'rganish faoliyatini tashkil etuvchi hamda amaliy ko'nikmalarni bosqichma-bosqich rivojlantiruvchi metodik rahbar sifatida maydonga chiqadi. Bu esa tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida pedagogik texnologiyalarni chuqur o'zlashtirish, o'quv jarayonini kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etish va ta'lim natijalarini obyektiv baholash zaruratini yuzaga keltiradi.

Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish jarayonida tibbiy fanlarning mazmuni pedagogik metodlar bilan uyg'unlashganda ta'lim samaradorligi sezilarli darajada ortadi. Masalan, klinik holatlar tahlili, rolli o'yinlar, bemor bilan muloqot modellashtirish, simulyatsion treninglar, muammoli savollar, refleksiv muhokamalar va amaliy mashg'ulotlar talabalarning nazariy bilimlarini real klinik vaziyatlarga moslashtirish imkonini beradi. Natijada talaba passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi, izlanadigan, tahlil qiladigan va mustaqil qaror chiqaradigan subyekt sifatida shakllanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI. Tibbiyot va pedagogika integratsiyasi masalasi zamonaviy oliy tibbiy ta'limning muhim ilmiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki tibbiy ta'lim jarayoni nafaqat talabalarga anatomiya, fiziologiya, patologiya, klinik fanlar va davolash-diagnostika asoslarini o'rgatish, balki ularda kasbiy kompetensiyalar, klinik tafakkur, muloqot madaniyati, axloqiy mas'uliyat va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishni ham talab etadi. Shu sababli so'nggi yillarda tibbiy ta'limga oid ilmiy adabiyotlarda kompetensiyaviy yondashuv, muammoli ta'lim, simulyatsion o'qitish, klinik holatlar asosida o'qitish, interfaol metodlar va refleksiv pedagogika masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Xorijiy tadqiqotchilar tibbiy ta'lim samaradorligini oshirishda pedagogik yondashuvlarning ahamiyatini chuqur asoslab berganlar. Jumladan, J. Dewey ta'limni tajriba orqali o'rganish jarayoni sifatida talqin qilib, bilim amaliy faoliyat bilan bog'langandagina samarali o'zlashtirilishini ta'kidlagan. Ushbu g'oya tibbiy ta'lim uchun ayniqsa muhimdir, chunki bo'lajak shifokor nazariy bilimni real klinik vaziyatda qo'llay olishi kerak. D. Kolbning tajribaviy ta'lim nazariyasida esa o'rganish jarayoni tajriba, kuzatish, tahlil, umumlashtirish va amaliy qo'llash bosqichlari orqali amalga oshishi ko'rsatilgan. Bu yondashuv klinik amaliyot, simulyatsion trening va bemor bilan ishlash jarayonida talabalar kompetensiyasini shakllantirishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Tibbiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuvni rivojlantirishda Harden, Frenk, Epstein, Carraccio kabi olimlarning tadqiqotlari alohida ahamiyatga ega. Ularning fikricha, zamonaviy shifokor tayyorlashda faqat bilim hajmini baholash yetarli emas; talabaning bilimni amaliyotda qo'llay olishi, bemor bilan muloqot qilishi, jamoada ishlashi, klinik qaror qabul qilishi va kasbiy etika me'yorlariga amal qilishi asosiy mezon bo'lishi lozim. Shu nuqtai nazardan, tibbiyot va pedagogika integratsiyasi talabalarda bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy-kasbiy fazilatlarini yaxlit tizim sifatida shakllantirish imkonini beradi.

Muammoli ta'lim va klinik vaziyatlar asosida o'qitish ham tibbiy ta'limda keng o'rganilgan yo'nalishlardan biridir. H. Barrows tomonidan ishlab

chiqilgan problem-based learning, ya'ni muammoli ta'lim modeli tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida talabalarni mustaqil izlanishga, klinik vaziyatni tahlil qilishga, differensial tashxis yuritishga va guruhda ishlashga o'rgatadi. Ushbu yondashuv talabalarning passiv tinglovchi emas, balki faol fikrlovchi, izlanadigan va qaror qabul qiluvchi subyekt sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Klinik holatlar asosida o'qitish esa nazariy bilim bilan amaliy vaziyat o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlaydi.

Simulyatsion ta'limga oid adabiyotlarda uning amaliy ko'nikmalarni xavfsiz sharoitda shakllantirishdagi o'rni keng yoritilgan. Tibbiyotda simulyatsion texnologiyalar talabalarga real bemor hayoti uchun xavf tug'dirmagan holda diagnostika, muolaja, jarrohlik texnikasi, shoshilinch yordam va kommunikativ vaziyatlarni mashq qilish imkonini beradi. Issenberg va McGaghie kabi olimlar simulyatsion ta'limning samaradorligi takroriy mashq, darhol qayta aloqa, xatolarni tahlil qilish va amaliy ko'nikmalarni bosqichma-bosqich rivojlantirish bilan bog'liqligini ta'kidlaydilar. Bu esa tibbiy ta'limda pedagogik boshqaruv, metodik rejalashtirish va obyektiv baholash tizimining zarurligini ko'rsatadi.

Rus pedagogik va psixologik adabiyotlarida ham tibbiy ta'lim jarayonini tashkil etishda shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga asoslangan va kommunikativ yondashuvlar muhim o'rin tutadi. L.S. Vygotskiyning yaqin rivojlanish zonasi haqidagi nazariyasi talabaning mustaqil bajara oladigan faoliyati bilan pedagog ko'magida bajara oladigan faoliyati o'rtasidagi farqni izohlab beradi. Bu nazariya tibbiy ta'limda murakkab klinik ko'nikmalarni bosqichma-bosqich o'rgatish, murabbiylik, klinik superviziya va amaliy mashg'ulotlarda pedagogik qo'llab-quvvatlash zarurligini asoslaydi. A.N. Leontyevning faoliyat nazariyasi esa kasbiy kompetensiyalar faoliyat jarayonida, ya'ni real yoki modellashtirilgan amaliy harakatlar orqali shakllanishini ko'rsatadi.

Mahalliy olimlar tadqiqotlarida ham oliy tibbiy ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalar, mustaqil ta'lim, kasbiy kompetensiyalar, kommunikativ madaniyat va ma'naviy-axloqiy tarbiya masalalari keng yoritilmoqda. O'zbekiston oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida kompetensiyaviy yondashuvni kuchaytirish, amaliy mashg'ulotlar ulushini oshirish, kredit-modul tizimini takomillashtirish, talabalarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish va xalqaro standartlarga mos kadrlar tayyorlashni talab qilmoqda. Bu jarayonda pedagogik metodlarning tibbiy fanlar mazmuni bilan uyg'unlashuvi ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti sifatida qaraladi.

Tahlil qilingan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, tibbiyot va pedagogika integratsiyasi bir necha asosiy yo'nalishda namoyon bo'ladi. Birinchidan, bu nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash orqali klinik tafakkurni rivojlantirishdir. Ikkinchidan, interfaol va muammoli o'qitish metodlari yordamida talabalarning mustaqil fikrlashi va qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantirishdir. Uchinchidan, simulyatsion texnologiyalar orqali xavfsiz o'quv muhitida amaliy ko'nikmalarni mustahkamlashdir. To'rtinchidan, kommunikativ va axloqiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali shifokor-bemor munosabatlarining sifatini oshirishdir. Beshinchidan, obyektiv baholash tizimlari orqali talabaning kasbiy tayyorgarlik darajasini aniqlashdir.

Shu bilan birga, mavjud adabiyotlar tahlili tibbiy ta'limda ayrim muammolar hali to'liq hal etilmaganini ko'rsatadi. Jumladan, nazariy bilim va klinik amaliyot o'rtasidagi uzviylik ba'zan yetarli darajada ta'minlanmaydi; ayrim hollarda o'qitish jarayoni hanuzgacha reproduktiv usullarga asoslanadi; talabalar mustaqil klinik

fikrlashga emas, tayyor ma'lumotni eslab qolishga yo'naltiriladi; baholash tizimi esa ko'proq bilimni tekshirish bilan cheklanib, kommunikativ, etik, refleksiv va amaliy kompetensiyalarni to'liq qamrab olmaydi. Bu esa tibbiyot va pedagogika integratsiyasini yanada chuqurlashtirish, ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuvni tizimli qo'llash va innovatsion metodlarni amaliyotga keng joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

METOD VA METODOLOGIYA. Mazkur maqolaning metodologik asosini tibbiyot va pedagogika fanlari integratsiyasiga doir ilmiy-nazariy qarashlar, kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, faoliyatga asoslangan yondashuv hamda zamonaviy tibbiy ta'limda amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan pedagogik konsepsiyalar tashkil etadi. Tadqiqotda tibbiy ta'lim jarayonida nazariy bilim, amaliy ko'nikma, klinik tafakkur, kommunikativ madaniyat va kasbiy mas'uliyatni uzviy bog'liqlikda rivojlantirish masalasi asosiy metodologik yo'nalish sifatida belgilandi.

Maqolada tibbiyot va pedagogika integratsiyasi talabalarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishning muhim omili sifatida tahlil qilindi. Bunda kompetensiyaviy yondashuv asosiy metodologik tamoyil sifatida tanlandi. Ushbu yondashuvga ko'ra, tibbiy ta'limning yakuniy natijasi faqat bilimlarni o'zlashtirish bilan emas, balki talabaning ushbu bilimlarni klinik vaziyatlarda qo'llay olishi, bemor bilan samarali muloqot qilishi, tibbiy jamoada ishlashi, diagnostik va davolash jarayonida mustaqil hamda asosli qaror qabul qilishi bilan baholanadi.

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish, tizimli yondashuv, pedagogik kuzatish, mantiqiy tahlil va ilmiy adabiyotlarni o'rganish metodlaridan foydalanildi. Nazariy tahlil metodi orqali tibbiy ta'limda pedagogik yondashuvlarning mazmuni, ularning kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishdagi ahamiyati va amaliy ta'lim bilan bog'liqligi o'rganildi. Taqqoslash metodi yordamida an'anaviy o'qitish usullari bilan innovatsion pedagogik texnologiyalar o'rtasidagi farqlar aniqlashtirildi. Tizimli yondashuv asosida esa tibbiy ta'lim jarayoni nazariy bilim, amaliy ko'nikma, klinik fikrlash, kommunikativ kompetensiya va kasbiy etika kabi tarkibiy qismlarning o'zaro bog'liq tizimi sifatida ko'rib chiqildi.

Maqolada shuningdek, tibbiy ta'limda qo'llaniladigan interfaol metodlar, muammoli ta'lim, klinik holatlar asosida o'qitish, simulyatsion mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, kichik guruhlarda ishlash, refleksiv tahlil va amaliy vaziyatlarni modellashtirish usullari metodik jihatdan tahlil qilindi. Ushbu metodlar talabalarning faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish, klinik vaziyatlarga mos qaror qabul qilishga o'rgatish hamda shifokor-bemor munosabatlarida zarur bo'lgan kommunikativ va axloqiy kompetensiyalarni shakllantirish imkonini beradi.

Tadqiqot metodologiyasida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyili ham muhim o'rin egallaydi. Bu tamoyilga ko'ra, talaba ta'lim jarayonining passiv ishtirokchisi emas, balki faol subyekti sifatida qaraladi. Tibbiy ta'limda bu yondashuv talabaning individual o'quv ehtiyojlarini hisobga olish, uning kasbiy qiziqishlarini rivojlantirish, klinik tafakkurini shakllantirish va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Natijada bo'lajak shifokorda kasbiy o'zini anglash, javobgarlik, bemorga individual yondashish va uzluksiz kasbiy rivojlanishga intilish kabi sifatlar shakllanadi.

Faoliyatga asoslangan yondashuv maqolaning yana bir muhim metodologik yo'nalishi hisoblanadi. Mazkur yondashuvga ko'ra, kasbiy kompetensiyalar bevosita amaliy faoliyat jarayonida shakllanadi. Shu sababli tibbiy ta'limda klinik

mashg'ulotlar, amaliy treninglar, simulyatsion markazlarda o'qitish, bemor holatini tahlil qilish, laborator va instrumental tekshiruv natijalarini izohlash, davolash taktikasini tanlash kabi faoliyat turlari muhim ahamiyatga ega. Bunday metodik yondashuv nazariy bilimlarni real kasbiy vazifalar bilan bog'lash imkonini beradi.

Maqolada tibbiyot va pedagogika integratsiyasining samaradorligini baholashda quyidagi mezonlar asos qilib olindi: talabalarning nazariy bilimlarni klinik vaziyatlarda qo'llay olishi, amaliy ko'nikmalarning shakllanganlik darajasi, klinik tafakkur va tahliliy fikrlash qobiliyati, bemor bilan muloqot qilish madaniyati, jamoaviy ishlash ko'nikmasi, kasbiy-axloqiy mas'uliyat hamda refleksiv baholash qobiliyati. Ushbu mezonlar tibbiy ta'limda kasbiy kompetensiyalarni kompleks baholash imkonini beradi.

Shunday qilib, maqolaning metod va metodologiyasi tibbiy ta'limni faqat bilim berish jarayoni sifatida emas, balki bo'lajak shifokorning kasbiy, kommunikativ, axloqiy va amaliy kompetensiyalarini shakllantirishga qaratilgan murakkab pedagogik tizim sifatida o'rganishga asoslandi. Tibbiyot va pedagogika integratsiyasini ilmiy-metodik jihatdan tahlil qilish zamonaviy tibbiy ta'lim sifatini oshirish, talabalarni amaliy faoliyatga tayyorlash va raqobatbardosh tibbiyot mutaxassislarini shakllantirish uchun muhim nazariy hamda amaliy asos yaratadi.

TADQIQOT NATIJALARI VA MUHOKAMA. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tibbiyot va pedagogika integratsiyasi zamonaviy tibbiy ta'lim jarayonida talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, nazariy bilimlarni amaliy mashg'ulotlar, klinik vaziyatlar, simulyatsion treninglar, muammoli ta'lim va interfaol metodlar bilan uyg'unlashtirish talabalarning o'quv faolligini oshiradi, klinik tafakkurini rivojlantiradi hamda mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy ta'limda talabalar ko'proq tayyor ma'lumotni qabul qiluvchi sifatida ishtirok etsa, integrativ pedagogik yondashuv asosida tashkil etilgan tibbiy ta'limda ular klinik muammoni tahlil qiluvchi, tashxis va davolash taktikasini asoslovchi, bemor bilan muloqot qiluvchi hamda o'z faoliyatini baholay oluvchi faol subyekt sifatida shakllanadi. Bu esa kasbiy kompetensiyalarni kompleks rivojlantirish uchun qulay pedagogik muhit yaratadi.

Tadqiqot davomida tibbiy ta'limda qo'llaniladigan asosiy pedagogik yondashuvlar va ularning talabalarda shakllantiradigan kompetensiyalari tahlil qilindi. Natijalar quyidagi jadvalda umumlashtirildi.

1-jadval. Tibbiyot va pedagogika integratsiyasi asosida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish natijalari

No	Pedagogik yondashuv yoki metod	Tibbiy ta'limdagi qo'llanish shakli	Shakllanadigan kasbiy kompetensiyalar	Kutiladigan natija
1	Muammoli ta'lim	Klinik muammo yoki kasallik holatini tahlil qilish	Klinik tafakkur, tahliliy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish	Talaba kasallik sabablarini izohlaydi, tashxis va davolash rejasini asoslaydi

2	Klinik holatlar asosida o'qitish	Real yoki modellashtirilgan bemor holatini muhokama qilish	Differensial tashxislash, dalillarga asoslangan fikrlash	Nazariy bilim amaliy vaziyat bilan bog'lanadi
3	Simulyatsion mashg'ulotlar	Fantom, trenajyor, virtual klinik holatlar bilan ishlash	Amaliy ko'nikma, tezkorlik, xavfsiz muolaja bajarish	Talaba xatolarni xavfsiz muhitda tuzatib, amaliy malakasini oshiradi
4	Interfaol metodlar	Guruhli muhokama, debat, "aqliy hujum", rolly o'yinlar	Kommunikativ kompetensiya, jamoada ishlash, fikrni asoslash	Talabalar o'zaro hamkorlikda ishlash va fikr almashishga o'rganadi
5	Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim	Talabaning individual imkoniyati va qiziqishini hisobga olish	Kasbiy motivatsiya, o'zini rivojlantirish, mas'uliyat	Talabada kasbga nisbatan ongli munosabat shakllanadi
6	Refleksiv yondashuv	Amaliy mashg'ulotdan keyin tahlil, xatolarni muhokama qilish	O'zini baholash, tanqidiy fikrlash, kasbiy o'sish	Talaba o'z bilim va ko'nikmalaridagi kamchiliklarni anglaydi
7	Kompetensiyaviy baholash	OSCE, test, amaliy topshiriq, portfolio orqali baholash	Bilim, ko'nikma va munosabatlarni kompleks baholash	Ta'lim natijasi obyektiv aniqlanadi

Jadvaldan ko'rinadiki, tibbiy ta'limda pedagogik metodlarning to'g'ri tanlanishi talabalarda faqat nazariy bilimlarni emas, balki amaliy, kommunikativ, axloqiy va refleksiv kompetensiyalarni ham shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, muammoli ta'lim va klinik holatlar asosida o'qitish talabalarining klinik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda samarali hisoblanadi. Chunki bunday metodlar talabani tayyor ma'lumotni yodlashdan ko'ra, muammoni mustaqil tahlil qilishga, sabab-oqibat bog'liqligini aniqlashga va qarorni ilmiy asoslashga yo'naltiradi.

Simulyatsion mashg'ulotlar tibbiy ta'limda alohida ahamiyatga ega. Bunday mashg'ulotlar orqali talaba real klinik vaziyatga yaqin sharoitda muolaja bajarish, shoshilinch holatlarda tezkor harakat qilish, bemor xavfsizligini ta'minlash va xatolarni tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Simulyatsion ta'limning muhim afzalligi shundaki, unda talaba xatoga yo'l qo'ygan taqdirda ham bu real bemor hayotiga xavf tug'dirmaydi. Shu sababli ushbu yondashuv amaliy kompetensiyalarni bosqichma-bosqich shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Interfaol metodlardan foydalanish esa talabalar o'rtasida muloqot, hamkorlik, kasbiy fikr almashish va jamoada ishlash madaniyatini rivojlantiradi. Tibbiyot sohasida shifokorning faqat individual bilimga ega bo'lishi yetarli emas; u hamkasblar, hamshiralalar, bemor va uning yaqinlari bilan samarali muloqot qila olishi zarur. Shu jihatdan rolly o'yinlar, klinik suhbatni

modellashirish va guruhli muhokamalar kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda muhim pedagogik vosita bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari tibbiyot va pedagogika integratsiyasi quyidagi asosiy yo'nalishlarda samarali ekanini ko'rsatdi:

Yo'nalish	Mazmuni	Ta'limiy samarasi
Nazariya va amaliyot integratsiyasi	Tibbiy bilimlarni klinik vaziyatlar bilan bog'lash	Bilimlarning amaliy qo'llanish darajasi oshadi
Pedagogik texnologiyalar integratsiyasi	Interfaol, muammoli va simulyatsion metodlardan foydalanish	Talabalarning faolligi va mustaqil fikrlashi kuchayadi
Kompetensiyaviy yondashuv	Bilim, ko'nikma, malaka va kasbiy munosabatni birgalikda shakllantirish	Bo'lajak shifokorning kasbiy tayyorgarligi yaxlit rivojlanadi
Refleksiv ta'lim	Talabaning o'z faoliyatini tahlil qilishi	Xatolarni anglash va kasbiy o'sish imkoniyati kengayadi
Axloqiy-kommunikativ tarbiya	Shifokor-bemor munosabatlarini pedagogik jihatdan shakllantirish	Bemor bilan muloqot sifati va kasbiy mas'uliyat oshadi

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, tibbiyot va pedagogika integratsiyasi nafaqat ta'lim metodlarini yangilash, balki tibbiy ta'limning mazmunini ham qayta tashkil etishni talab qiladi. Ya'ni talaba faqat fan bo'yicha bilim olishi emas, balki ushbu bilimni klinik qaror qabul qilish, bemor bilan muloqot qilish, kasbiy axloqqa rioya etish va jamoaviy faoliyatda qo'llay olishi kerak. Bunday yondashuv zamonaviy tibbiy ta'limning asosiy maqsadi — raqobatbardosh, mas'uliyatli va kompetent shifokorni tayyorlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari tibbiy ta'limda baholash tizimini ham takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi. An'anaviy test yoki og'zaki savol-javob talabaning faqat nazariy bilimni aniqlashi mumkin. Biroq kasbiy kompetensiyalarni baholash uchun OSCE, amaliy topshiriqlar, klinik vaziyat tahlili, portfolio, refleksiv kundalik va simulyatsion baholash kabi kompleks usullardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bu usullar talabaning bilimni, amaliy ko'nikmasini, muloqot madaniyatini va kasbiy qaror qabul qilish qobiliyatini kengroq baholash imkonini beradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari tibbiyot va pedagogika integratsiyasi zamonaviy tibbiy ta'limda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishning muhim ilmiy-metodik asosi ekanini tasdiqlaydi. Ushbu integratsiya orqali ta'lim jarayoni nazariy bilim berishdan amaliy faoliyatga yo'naltirilgan, shaxsga yo'naltirilgan va kompetensiyaviy tizimga aylanadi. Natijada bo'lajak shifokorlarda klinik tafakkur, amaliy mahorat, kommunikativ madaniyat, axloqiy mas'uliyat va uzluksiz kasbiy rivojlanishga tayyorlik shakllanadi.

Xulosa. Tibbiyot va pedagogika integratsiyasi zamonaviy tibbiy ta'lim tizimida bo'lajak shifokorlarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ilmiy-metodik omil hisoblanadi. Bugungi kunda tibbiy ta'lim faqat nazariy bilimlarni o'zlashtirish bilan cheklanib qolmasdan, talabalarda klinik tafakkur, amaliy ko'nikma, kommunikativ madaniyat, kasbiy mas'uliyat, axloqiy pozitsiya va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishni talab etmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tibbiy fanlarni o'qitishda pedagogik yondashuvlardan samarali foydalanish ta'lim jarayonining mazmunini boyitadi, talabalarning o'quv faolligini oshiradi va nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash imkonini beradi. Ayniqsa, muammoli ta'lim, klinik holatlar asosida o'qitish, simulyatsion mashg'ulotlar, interfaol metodlar, rolli o'yinlar, refleksiv tahlil va kompetensiyaviy baholash usullari bo'lajak shifokorlarda kasbiy tayyorgarlikni kompleks shakllantirishda samarali hisoblanadi.

Tibbiyot va pedagogika integratsiyasi talabalarning passiv bilim oluvchidan faol, mustaqil fikrlovchi, klinik vaziyatni tahlil qila oluvchi va asosli qaror qabul qiluvchi mutaxassis sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Bunday yondashuv shifokor-bemor munosabatlarini to'g'ri yo'lga qo'yish, tibbiy jamoada samarali ishlash, bemor xavfsizligini ta'minlash va kasbiy etikaga rioya qilish kabi muhim kompetensiyalarni rivojlantiradi.

Umuman olganda, zamonaviy tibbiy ta'limda pedagogik texnologiyalarni tibbiy fanlar mazmuni bilan uyg'unlashtirish raqobatbardosh, malakali, insonparvar va mas'uliyatli shifokorlarni tayyorlashning muhim sharti hisoblanadi. Shu bois tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini kompetensiyaviy, amaliyotga yo'naltirilgan va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar asosida tashkil etish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Tavsiyalar

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini tashkil etishda tibbiy fanlar mazmuni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uzviy bog'lanishi zarur.

Talabalarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish uchun muammoli ta'lim, klinik holatlar tahlili, simulyatsion mashg'ulotlar, rolli o'yinlar va kichik guruhlarda ishlash metodlaridan keng foydalanish maqsadga muvofiq.

Nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lash maqsadida har bir klinik fan bo'yicha real yoki modellashtirilgan bemor holatlariga asoslangan topshiriqlar ishlab chiqilishi lozim.

Tibbiy ta'limda baholash tizimi faqat test yoki og'zaki savol-javob bilan cheklanmasdan, OSCE, amaliy topshiriq, portfolio, klinik vaziyat tahlili va refleksiv baholash usullari bilan boyitilishi kerak.

Bo'lajak shifokorlarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun shifokor-bemor muloqoti, tibbiy etika, empatiya, jamoada ishlash va konfliktli vaziyatlarni hal etishga oid maxsus treninglar tashkil etilishi tavsiya etiladi.

Simulyatsion ta'lim imkoniyatlaridan keng foydalanish orqali talabalarning amaliy ko'nikmalarini xavfsiz o'quv muhitida shakllantirish va mustahkamlash lozim.

O'qituvchilarning pedagogik mahoratini oshirish, ularni innovatsion ta'lim metodlari, kompetensiyaviy yondashuv va zamonaviy baholash texnologiyalari bo'yicha muntazam qayta tayyorlash zarur.

Tibbiy ta'lim jarayonida talabalarning mustaqil ta'limi, ilmiy izlanishi va refleksiv tahlil ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish kerak.

Har bir klinik mashg'ulotda talabaning faqat bilim darajasi emas, balki klinik fikrlashi, amaliy harakati, muloqot madaniyati va kasbiy mas'uliyati ham baholanishi lozim.

Tibbiyot va pedagogika integratsiyasiga asoslangan ta'lim modeli tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida sifatli, kompetent va amaliy faoliyatga tayyor mutaxassislarni yetishtirishning samarali yo'nalishi sifatida keng joriy etilishi maqsadga muvofiq

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Dewey J. Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education. – New York: Macmillan, 1916. – 434 p.
2. Kolb D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1984. – 256 p.
3. Vygotsky L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge: Harvard University Press, 1978. – 159 p.
4. Leontiev A.N. Activity, Consciousness, and Personality. – Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1978. – 194 p.
5. Harden R.M. Outcome-based education: the future is today // Medical Teacher. – 2007. – Vol. 29, №7. – P. 625–629. DOI: 10.1080/01421590701729930.
6. Harden R.M., Crosby J.R., Davis M.H. AMEE Guide No. 14: Outcome-based education: Part 1 – An introduction to outcome-based education // Medical Teacher. – 1999. – Vol. 21, №1. – P. 7–14. DOI: 10.1080/01421599979969.
7. Epstein R.M., Hundert E.M. Defining and assessing professional competence // JAMA. – 2002. – Vol. 287, №2. – P. 226–235. DOI: 10.1001/jama.287.2.226.
8. World Health Organization. Transforming and scaling up health professionals' education and training: World Health Organization guidelines. – Geneva: WHO, 2013. – 122 p.
9. G'oziev E.G. Umumiy psixologiya. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2010. – 544 b.
10. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2006. – 200 b.
11. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To'rayev A.B. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. – Toshkent: Sano-standart, 2015. – 208 b.
12. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Sano-standart, 2017. – 416 b.